

Bijlage 1 – Een woord en drie puntjes...

1 januari 1973

Auteur: Dana Constandse

Volume: 04

Nummer: 2

Pagina's: 28-29

Documenten

- [moer_jrg04_017.pdf](#)

bijlage 1 een woord en drie puntjes dana constandse tien jaar gele den kreeg ik een lesprotocol in handen van wat we toen allemaal als een heel goede les beschouwden de leraar vertelde het denken beeldend een groot aantal wetenschappelijke zaken over een bepaalde kultuurperiode en de leerlingen werden actief bij zijn betoog betrokken wat me nu opvalt als ik die gestencilde pagina's doorkijk is hoe slechts weinige leerlingen aan het woord kwamen en hoe klein hun verbale aandeel verhoudingsgewijs was gemiddeld tweemaal per pagina wordt de leraar gestekt onderbroken door een uiting van een leerling en deze bestaat vrijwel nooit uit meer dan een woord intrigerend is dat degenen die het protocol heeft uitgetypt deze een woord zinnen steeds heeft afgesloten met drie puntjes ik heb de band nooit gehoord maar die 3 puntjes suggereren veel over de manier waarop de leerlingen hebben geantwoord aarzelend vragend zacht waarom spreken die leerlingen zo weinig formuleren ze zelden in volledige zinnen en zijn ze zo aarzelend mensen beïnvloeden elkaar ook zonder er zich altijd bewust van te zijn is het mogelijk na te gaan welke invloed het taalgedrag van de leraar heeft op het taalgedrag van de leerling in 1962 deed tausch een onderzoek bij tien onderwijzers van negenjarigen de spreektijd van de docent bleek 79 te zijn die van de kinderen samen 21 voor de onderwijzers waren deze getallen een verrassing over het algemeen hadden ze de indruk dat de leerlingen 11 keer meer spraken dan zichzelf tausch constateerde verder dat hoe meer een leraar aan het woord is hoe meer de leerlingen in onvolledige of zelfs eenwoordige zinnen praten aansporingen als praat toch in hele zinnen hebben in dat geval nauwelijks effect wel kan het gunstig zijn als de leraar zijn spreekdeel vermindert ook de soort vragen die de docent stelt zijn van invloed op het gedrag van de leerling twee voorbeelden hiervan een engels onderzoek 2 wees uit dat leraren van het voortgezet onderwijs nooit vroegen naar persoonlijke ervaringen van leerlingen algemeen bekend is dat de kinderen van de eerste klas ophouden na enkele weken al met het geven van anekdotische bijdragen in een discussie blijktbaar merken ze dat de school geen prijs stelt op hun belevenissen is de veronderstelling gewettigd dat de

persoonlijke ervaring daardoor ophoudt deel van het denken van de leerling te zijn en wat voor gevolgen kan dit voor hem hebben bijvoorbeeld bij het schrijven van een opstel bij het onderzoek bleek ook dat de docent zelden een vraag stelt waarop hij het antwoord niet al weet³ dat is een onnatuurlijke situatie die o a een gevolg is van het 28 feit dat onze leerprogramma s zo stringent zijn voorgeschreven meestal betekenen onze vragen dat de leerling moet invullen wat in ons betoog past dat hij mag voorspel len waar wij naar toe willen wel dat kunnen kinderen op den duur heel goed leren uit intonatie blik of woordkeus kunnen ze vaak opmaken welk antwoord de docent horen wil opdat hij zijn leergesprek kan vervolgen zo worden kinderen gedresseerd tot goede antwoord gevers hoe ze aan dat antwoord komen wordt niet onderzocht ook door henzelf niet treffende staaltjes vinden we in de boekjes van john holt⁴ deze heeft ook de minimax methode gesignaleerd kinderen zijn vaak zo bang voor de spanning die ontstaat als hun een vraag gesteld is dat ze maar vlug iets antwoorden om er van af te zijn ook het niet meer nakijken van schriftelijk werk zou hier een gevolg van kunnen zijn deze angst hoeft beslist geen gevolg te zijn van opzettelijke bang makerij door de docent oorzaak is veeleer de schoolsituatie waarin teveel aandacht is voor goede prestatie en te weinig voor het denken en de beleving van ieder kind afzonderlijk het lijkt me overbodig in te gaan op de invloed die een smalende of agressieve houding van de docent op het gedrag en de leerprestatie uitoefent taaldocenten zijn er tegen woordig toch wel van doordrongen dat een kind dat zich begrepen en geaccepteerd voelt tot groter openheid komt wat natuurlijk belangrijk is voor zijn taalontwikkeling s trouwens de manier waarop leraar en leerling met elkaar omgaan is van belang voor hun beider ontwikkeling lopen leraren die niet luisteren naar wat leerlingen uit zich zelf te zeggen hebben die alleen naar de hun bekende weg vragen en weinig of geen begrip opbrengen voor wat er in de leerlingen omgaat niet grote kans vast te roesten in het harnas van hun eigen wijsheid is het verwonderlijk dat zij dan het leraarschap als een zware last ervaren literatuur 1 r en a tausch psychologie van opvoeding en onderwijs arnhem 1967 vert uit het duits blz 97 110 2 d barnes j britten e o language the learner and the school pengum books 19692 blz 25 26 3 idem blz 24 4 j holt how children fail pelican books 19702 j holt how children learn pelican books 1970 beide boekjes zijn onlangs in het nederlands vertaald 5 zie b v tausch blz 302 29